

POLITIHØGSKOLEN

**VIDEREUTDANNING I ETTERFORSKNING
AV FISKERIKRIMINALITET**

FISK-KRIM

20 studiepoeng

**Godkjent i høgskolestyret 06.06.2012
Justering godkjent i Utdanningsutvalget
26.november 2020**

1. Innledning og formål

Fiskerikriminalitet er miljøkriminalitet som rammer det ytre miljø, og er dermed en krenkelse av de marine bioressursene i havområdene Norge forvalter (Skagerrak, Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet). Flere områder innen miljøkriminaliteten kjennetegnes av at de lovstridige handlinger finner sted innen en virksomhet som i seg selv er lovlig. Aktiviteten innebærer ofte en uopprettlig skade på miljøet. Det ulovlig, urapporterte og uregulerte fisket (uuu- fiske) er ett av de største problemene som forvaltningen av fiskebestandene står overfor i dag. Hvis dette fisket får fortsette, vil marine fiskebestander kunne bli så utarmet at de ikke lengre kan utgjøre en ressurskilde verken for mennesker eller marine arter. Dette kan dermed true en viktig lovlig næringsvirksomhet og ikke minst det marine økosystemet for fremtiden.

Norske myndigheter har i den senere tid opplevd at store kvanta fisk er tatt opp fra disse havområdene, og at dette ikke er blitt rapportert eller kvoteavregnet. Det er her snakk om verdier for flere milliarder kroner hvert år. Dumping av fisk er et stort problem i farvann Norge har jurisdiksjon over.

Denne type kriminalitet er ofte kompleks og omfattende. Erfaring viser at etterforskning uten spesialkompetanse i disse sakene kan gi et dårlig resultat. Samarbeid med andre myndigheter og organisasjoner er helt nødvendig. Kampen mot ulovlig fiske er også et internasjonalt problem, og må bekjempes gjennom et bredt internasjonalt samarbeid.

Norge har gjennom internasjonale konvensjoner og avtaler forpliktet seg til å ivareta og håndheve lover og regelverk knyttet til denne type aktivitet. Riksadvokaten har i sitt årlige prioriteringsrundskriv, gjennom flere år, understreket at uuu-fiske i enkelte tilfeller kan karakteriseres som alvorlig miljøkriminalitet og skal være ett prioritert område for politiet å etterforske og iredteføre.

Utdanningen skal bidra til at politiet og påtalemyndigheten får grunnleggende kompetanse til å forebygge, avdekke og etterforske fiskerikriminalitet med høy kvalitet. Videre skal utdanningen fremme økt og hensiktsmessig samarbeid mellom politi/påtale og tilsynsmyndighetene på fagområdet.

2. Utdanningsløp og fritak

2.1 Utdanningsløp¹

Studieprogrammet «Videreutdanning i etterforskning av fiskerikriminalitet» består av to emner:

<p>Emne 2: Overordnet forvaltningsprinsipp, samarbeid og etterforskning av fiskerikriminalitet Emnekode: FISKERI-1 15 stp</p>
<p>Emne 1: Prinsipper og metoder i forebygging og etterforskning av miljøkriminalitet Emnekode: MILJØKRIM-1 5 stp</p>

For å få bestått studieprogrammet i sin helhet må eksamen i begge emner bestås.

Emne 1 (MILJØKRIM-1) må være bestått før en kan gå videre på emne 2(FISKERI-1).

Emne 1: Prinsipper og metoder i forebygging og etterforskning av miljøkriminalitet (5 stp.).

Emnet gir en innføring i noen viktige miljø- og forvaltningsrettslige prinsipper i norsk og internasjonal sammenheng. Vi ser videre på rammene for tverretattlig samarbeid og noen etiske grunnprinsipper og gir en kort innføring i noen viktige etterforskningsmetoder som forebygging, tvangsmidler og etterretning.

Emne 2: Overordnet forvaltningsprinsipp, samarbeid og etterforskning av fiskerikriminalitet (15 stp.).

Emnet er delt inn i to hovedtemaer som samlet skal fremme arbeidet mot studentenes helhetlige læringsutbytte, gjennom å skape en felles forståelse for de overordnede forvaltningsprinsippene som ligger til grunn for hele fiskeriområdet, samarbeid på tvers av etater, samt praktisk etterforskning av ulike typer

¹ Studieprogrammet for etterforskning av fiskerikriminalitet, emne 1 og emne 2, erstatter studiene:

- Modul 1: Bekjempelse av miljøkriminalitet, Modul 1 Fellesmodul for miljøstudiene 5 studiepoeng
- Modul 2D: Bekjempelse av miljøkriminalitet, Modul 2D Fiskerikriminalitet, 15 studiepoeng

fiskerikriminalitet gjennom avdekking, sporsikring og etterforskning av fiskerikriminalitet under utøvelsen på fiskefeltene og ved landing av fangst.

2.2 Godskriving og faglig godkjenning (innpassing)

Følgende godskrivinger kan gjøres etter søknad:

- studiet Videreutdanning i bekjempelse av miljøkriminalitet, modul 1 Felles for miljøstudiene (5 stp.) **eller** studiet Grunnleggende etterforskning av miljøkriminalitet, Emne 1, Prinsipper og metoder i forebygging og etterforskning av miljøkriminalitet (5 stp.) **erstattet** Emne 1 Prinsipper og metoder i forebygging og etterforskning av miljøkriminalitet (5 stp.)

3. Målgruppe og opptakskrav

3.1. Målgruppe

Målgruppen er ansatte i politi/påtalemyndigheten, Kystvakten, Fiskeridirektoratet, Skatteetaten, Mattilsynet, Tolletaten og andre etater som jobber med kontroll eller tilsyn med fiskerinæringen.

Det forutsettes at søkerne fra politiet er valgt ut i henhold til lokale kompetanseplaner og at øvrige deltakere er valgt ut og innstilt til studiet av egen etat.

3.2. Opptakskrav

Søkere må dokumentere følgende formelle krav

Utdanning:

- generell studiekompetanse

Ansettelse, praksis og andre krav:

- et pågående arbeidsforhold i politi/påtalemyndigheten i Norge eller i et annet nordisk land, Kystvakten, Fiskeridirektoratet Skatteetaten, Mattilsynet, Tolletaten og andre etater som jobber med kontroll eller tilsyn med fiskerinæringen.

- minimum 1 års praksis i en av de overnevnte etatene etter fullført utdanning

Søkere som ikke tilfredsstiller de formelle kravene, må dokumentere følgende:

- Minimum 5 års relevant praksis (hvorav inntil 2 år kan være relevant utdanning) erstatter kravet om generell studiekompetanse. Ordningen gjelder kun søkere som er 25 år eller eldre.

4. Emne 1. MILJØKRIM-1: Prinsipper og metoder i forebygging og etterforskning av miljøkriminalitet (5 stp.)

4.1 Læringsutbytte

4.1.1 Generell kompetanse

Studentene kan etter gjennomført utdanning

- identifisere og drøfte aktuelle etiske utfordringer innenfor miljøkrimområdet
- se betydningen av etterretning innen natur-, forurensings- og kulturminnekriminalitetsområdet

4.1.2 Kunnskaper

Studentene har etter gjennomført utdanning kunnskap på innføringsnivå om

- miljøinformasjonsloven og sentrale rundskriv på miljøområdet
- utvalgte relevante traktater og konvensjoner
- internasjonal miljørett

Studentene har etter gjennomført utdanning grunnleggende kunnskap om

- allmennprevensjon innen miljøkrimområdet
- utvalgte viktige miljørettslige prinsipper
- alminnelige forvaltningsrettslige regler og prinsipper sett i sammenheng med miljøretten
- sentrale tilsynsmyndigheter innen natur-, forurensing- og kulturminnekriminalitetsområdet og deres organisering, myndighetsområder og sanksjonsmidler
- rammer for samarbeid med tilsynsmyndighetene

- tvangsmidlene (ransakning, pågripelse, beslag, utleveringspålegg og heftelse)

4.1.3 Ferdigheter

Studentene kan etter gjennomført emne

- anvende metode for de forebyggende prinsippene inn mot ulike miljøkrimområder
- redegjøre for samt forklare utvalgte sentrale miljøprinsipp
- beskrive rammene for når og med hvem politiet kan samarbeide med i forvaltningen innen natur, forurensing og kulturminneområdet
- gjøre rede for, drøfte og begrunne bruken av de sentrale tvangsmidlene

4.2 Organisering av undervisnings- og læringsaktiviteter

Emnet er organisert som et 100% nettbasert deltidsstudium uten samlinger, og skal som hovedregel gjennomføres i løpet av 4 måneder. Emnet er anslått til ca. 140 timer. Læringsmaterialet omfatter podcaster, quizer, filmer, øvingsoppgaver, individuelt arbeid, og litteraturstudier. Arbeidsmåtene i studiet skal bidra til å gi studentene godt læringsutbytte, og det legges vekt på fleksible og varierte arbeidsformer med stor grad av studentaktivitet. Utdanningen organiseres rundt sentrale problemstillinger og utfordringer i miljøkrimarbeidet. Det blir organisert veiledning og oppfølging av læringsarbeidet. Læringsplattformen CANVAS benyttes i administrering og pedagogisk gjennomføring av studiet.

Arbeidskrav

Følgende arbeidskrav må være godkjent før studentene får avlegge eksamen:

- en individuell skriftlig oppgave der studentene skal vise innsikt i pensumslitteraturen og anvendelse av denne i praksis (inntil 2000 ord).

4.3 Vurdering

Studentene blir vurdert underveis gjennom arbeidskrav, og får tilbakemeldinger på disse etter nærmere oppgitte kriterier forankret i beskrivelsene av læringsutbytte.

Emnet avsluttes med en individuell flervalgseksamen på inntil to timer. Det benyttes karakterene bestått/ikke bestått.

4.4 Litteratur

4.4.1 Obligatorisk pensum (totalt 397 sider)

- Andenæs, J. & Myhrer, T.-G. (2009). *Norsk straffeprosess* (4. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. Pensum: Kap. 34-41 og Kap 43 (s. 276-325 og 336-339). I alt 52 sider.
- Backer, I.L. (2012). *Innføring i naturressurs- og miljørett* (5 utg.). Oslo: Gyldendal. Pensum: Kap. II og VI, side 29- 52 og 141-163. I alt 45 sider
- Bugge, H.C. (2019). *Lærebok i miljøforvaltningsrett* (5. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. Pensum side 15-127 og side 147-205. I alt 170 sider
- Knutsson J. & Søvik K. E. (2005). *Problemorientert politiarbeid i teori og praksis* (PHS Forsking, 2005:1). Oslo: Politihøgskolen. Pensum s.11-20, 29-33, 45-47, 59-60, 65-68, 75-78, 87-88. I alt 23 sider
- NOU 2019:5. (2019). *Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning (forvaltningsloven)*. Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon. Pensum: Kap. 19 s. 272-302. I alt 30 sider
- Politidirektoratet (2014). *Etterretningsdoktrine for politiet v.1.0*. Oslo: Politidirektoratet. Pensum: Kap. 3, i alt 16 sider.
- Stub, M. (2011). *Tilsynsforvaltningens kontrollvirksomhet*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap.: 2.2.1 - 2.2.4 (s. 42-59), Kap. 9 og 10 (s. 393-437). I alt 61 sider

5. Emne 2. FISKERI-1: Overordnet forvaltningsprinsipp, samarbeid og etterforskning av fiskerikriminalitet (15 stp.)

5.1: Læringsutbytte

5.1.1. Generell kompetanse

Studentene kan etter gjennomført utdanning:

- framstå med økt innsikt og trygghet i egen yrkesrolle
- ta et selvstendig ansvar for ulike etterforskningsoppgaver innen fagfeltet
- vise forståelse for betydningen av både forskningsbasert og erfaringsbasert kunnskap, og korrekt anvendelse av lovverket i etterforskning av fiskerikriminalitet
- identifisere og drøfte aktuelle etiske utfordringer i fagfeltet
- bidra til utvikling og kompetanseheving på lokalt plan innen fagfeltet
- bidra til økt samarbeid med relevante tilsynsmyndigheter

Studiet er organisert i to hovedtemaer som samlet skal fremme arbeidet mot studentenes helhetlige læringsutbytte:

- overordnet forvaltningsprinsipp
- ulike typer fiskerikriminalitet og samarbeid på tvers av etater

5.2 Overordnet forvaltningsprinsipp

De overordnede forvaltningsprinsippene er en viktig del av den helhetlige forståelsen av forvaltningen av våre felles ressurser.

5.2.1. Kunnskaper

Studentene har etter gjennomført utdanning kunnskap om:

- miljømessige konsekvenser
- bærekraftig utvikling
- ulike kulturforskjeller hos andre lands aktører og disses betydning for en bedre kommunikasjon imellom aktørene
- havforskning som grunnlag for overordnede forvaltningsbeslutninger
- kommersielle marine arter, marine arter med særlig vern og det marine økosystem

- konsekvenser fiskerikriminalitet har for samfunnet som helhet

5.2.2. Ferdigheter

Studentene kan etter gjennomført utdanning:

- redegjøre for hovedtrekkene innen oseanografi og klima
- gjenkjenne kommersielle arter
- gjenkjenne marine arter med særlig vern
- redegjøre for artenes gyte- og vandringsmønster og beskatning
- redegjøre for fiskeriforvaltningens historie
- redegjøre for de miljømessige konsekvensene som følger av ulike former for fiskerikriminalitet

5.3. Ulike typer fiskerikriminalitet og samarbeid på tvers av etater

Hovedtemaet omhandler avdekking, sporsikring og etterforskning av fiskerikriminalitet under utøvelsen på fiskefeltene og ved landing av fangst.

5.3.1. Kunnskaper

Studentene har etter gjennomført utdanning kunnskap om:

- nasjonalt lovverk og internasjonale avtaler i fiskerikriminalitetssaker, utvikling og praksis
- fiskerilovgivningen og dens folkerettslige rammeverk
- metoder for avdekking og etterforskning av fiskerikriminalitet
- forskjellen på kontroll gjennomført av forvaltningsmyndighet, og etterforskning og iretteføring knyttet til ulike saker innen fiskerikriminalitet
- ulike sanksjoner, inndragning, rettighetstap, reaksjonsfastsettelse, iretteføring og fullbyrdelse i fiskerikriminalitetssaker
- fiskerikriminalitet som ledd i organisert kriminalitet
- elektroniske spor og bruk av fartøys teknisk utstyr som ledd i etterforskningen

5.3.2. Ferdigheter

Studentene kan etter gjennomført utdanning:

- analysere og vurdere kriminalitetsbilder knyttet til ulike former for fiskerikriminalitet
- identifisere, sikre bevis og skrive anmeldelse
- anvende de vanligste straffebud i den praktiske kontrollen og etterforskningen av fiskerikriminalitet
- foreta begrunnede valg av etterforskningsmetoder
- redegjøre for forskjellen på kontroll og etterforskning
- identifisere relevante utfordringer innenfor de ulike etater i deres arbeid med å forebygge og avdekke fiskerikriminalitet
- vurdere og iverksette nødvendige taktiske og tekniske etterforskningskritt
- identifisere, etterforske, beregne og sikre inndragning i fiskerisaker
- vurdere og begrunne valg av relevante metoder i alle faser av en fiskerisak fra kontroll til etterforskning og irettføring

5.4. *Organisering av undervisnings- og læringsaktiviteter*

Emnet er organisert som et deltidsstudium med samlinger og studiearbeid utenom samlingene, og skal som hovedregel gjennomføres i løpet av 12 måneder.

Utdanningen er anslått til ca. 420 timer. I dette ligger deltakelse i undervisning, øvingsoppgaver, individuelt arbeid, gruppearbeid, nettbasert arbeid og litteraturstudier samt en ukes hospitering hos en av de samarbeidende etater.

Samlingene utgjør inntil 140 timer. Det er obligatorisk deltakelse på samlingene.

Arbeidsmåtene i studiet skal bidra til å gi studentene godt læringsutbytte, og særlig belyse sammenhengen mellom teori og praksis. Det legges vekt på varierte arbeidsformer med stor grad av studentaktivitet.

En nettbasert læringsplattform benyttes i administrering og pedagogisk gjennomføring av studiet.

Arbeidskrav

Følgende arbeidskrav må være oppfylt og godkjent før studentene får avlegge eksamen:

- en obligatorisk hospiteringsuke hos samarbeidende etat, estimert til ca 35 timer. Etter hospiteringsuken skrives et refleksjonsnotat. Notatet skal belyse hvilke utfordringer som er sentrale i bekjempelsen av fiskerikriminalitet sett fra egen arbeidshverdag og fra den samarbeidende etats hverdag (inntil 2000 ord).
- en individuell oppgave som tar utgangspunkt i et emne eller case gitt av fagansvarlig (inntil 3000 ord).

5.5. Vurdering

Studiet avsluttes med en individuell åtte timers hjemmeeksamen. Det benyttes en gradert karakterskala med fem trinn fra A til E for bestått og F for ikke bestått.

5.6. Litteratur²

5.6.1. Obligatorisk pensum - (1220 sider).

Aarli, R., Hedlund, M.-A- & Jebens, S. E. (Red.) (2015). *Bevis i straffesaker: Utvalgte emner*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (Kap. 6 s 225-255 og Kap. 17 s 599-635). 65 sider

Alalehto, T., Larsson, P. & Korsell, L. (2014). *Økonomisk brottslighet: En nordisk reader*. Studentlitteratur. Artikkel. 19 (s 427-459) og Artikkel. 30 og 31 (s. 719-752). 65 sider

Andenæs, J., Andorsen, K. V. (2008) *Spesiell strafferett og formuesforbrytelsene* (8. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. Pensum: Kap. 27 -28 s 217- 228 (10 sider).

Andenæs, J. Rieber-Mohn, G. F. & Sæther K. E (2016). *Alminnelig strafferett* (6. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. Pensum: Kap 19-26 (s 217-288) Kap. 40 (s. 445-455), Kap. 47 (s. 546-569). (92 sider)

² Revidert 1. april 2022

- Andresen, S., Boasson, E. L. & Hønneland, G. (Red.) (2008). *Internasjonal miljøpolitikk*. Oslo: Fagbokforlaget. Penum: Kap. 5 (s 89-105) og Kap. 7(s 121-133). 31 sider.
- Bjerknes, O. T. & Williksen, E. (2015). *Politirapport* (4. utg.). Nesbru: Vett og Viten. Penum: Kap. 3-3.8 s 74-90, og Kap. 4 s 102-106.(20 sider).
- Christophersen, J. G. (2011). *Organisert fiskerikriminalitet i et nordatlantisk perspektiv*. Oslo: FFA. side 13-91. (78 sider).
- Elliott, L. & Schaedla, W. H. (Red.) (2016). *Handbook of Transnational Environmental Crime*. England: Elgar. Penum: Kap.8: Fisheries crime av *Eve de Coning* side 146-165.(19 sider).
- Holmboe, M. & Jahre, H. P. (2011). Dobbelstraff er ikke enkelt: Gjentatt straffeforfølgning etter Den europeiske menneskerettskonvensjons protokoll 7, artikkel 4: En oppdatering. *Lov og rett*, 50(4), 191-212. 21 sider
- Jahnsen, S. Ø. (2014). *Menneskehandel og tvangsarbeid* (PHS forskning 2014:3). Politihøgskolen. Kap. 3 s 49-73. 24 sider
- Larsen, A. K. & Dyndal, G. L. (Red.). (2020). *Strategisk ledelse i krise og krig: Det norske systemet*. Oslo: Universitetsforlaget. Penum: Kap. 18. (s. 335-350). 15 sider).
- Matningsdal, M. (2021). *Norsk spesiell strafferett*. Oslo: Fagbokforlaget. Penum Kap. 37- 39 (s 384-425) og Kap. 54 (s.543-564).62 sider
- Meld. St. 40 (2020-2021). *Mål med mening— Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste. Penum: Side 5-s 10 og s 139-148, 14 sider
- NOU 2003:15. (2003). *Fra bot til bedring: Et mer nyansert og effektivt sanksjonssystem med mindre bruk av straff*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste. Penum: Kap. 5 (s. 54-119), 11 og 12 (s. 169-214). 110 sider
- NOU 2019:21. (2019). *Fremtidens ressurskontroll*. Oslo. Statens forvaltningstjeneste. Penum: side:27-47 og 73-165 og 221-241. 132 sider

- Ot.prp. nr. 20 (2007- 2008). (2007). *Om lov om forvaltning av viltlevende marine ressurser (havressurslova)*. Oslo: Fiskeri- og kystdepartementet. (s. 69-227). 157 sider
- Rui, J. P. (2012). *Hvitvasking: fenomenet, regelverket, nye strategier*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 2, (s. 25-82). (57 sider).
- Skoghøy, J. E. (2014). Forvaltningssanksjoner, EMK og Grunnloven. *Jussens Venner*, 49(5), 297-339. 42 sider
- Vevstad, V. (Red.) (2010). *Utlendingsloven Kommentartutgave*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap 2. (s 64-126). (62 sider).
- ØKOKRIM. (2021). *Veileder til effektiv inndragning (ØKOKRIMs skriftserie nr. 20, revidert utg.)*. (83 sider)
- Økokrim. (2015). *Nasjonal veileder for informasjonsdeling mellom kontrolletatene, politiet og private, for å bekjempe kriminalitet (Økokrims skriftserie; 21)*. Oslo: Økokrim. (39 sider)
- Åserød, A. (2019). *Kystvaktens politi- og påtalemyndighet*. Oslo: Gyldendal forlag. Kap. 1 - Kap. 11. (s 6 -85). (79 sider)

5.6.2. Støttelitteratur

- Havforskningsinstituttet. (2016). *Havforskningsrapporten 2016*. Bergen: Havforskningsinstituttet. Pensum: s 37-55, 58-74,77-105, 109-111,115-173 og 178-206. (100 sider).

5.6.3. Forutsettes kjent

- Pensum fra Emne 1. Prinsipper og metoder i forebygging og etterforskning av miljøkriminalitet (5 stp.)